مەككىدە نازىل بولغان سۈرە ئىنفىتار 19 ئايەت

بۇ سۈرىنىڭ پەزىلىتى توغرىسىدا

ئىمام نەسەئى جابىرنىڭ مۇنداق دېگەنلىكىنى رىۋايەت قىلىدۇ: مۇئاز (بىر كۈنى) ئىمام بولۇپ خۇپتەن نامىزىنى ئوقۇپ بەرگەندە، نامازنى ئۇزارتىۋەتتى. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئۇنىڭغا: «ئى مۇئاز! سەن (دىن توغرىسىدا) پىتنە پەيدا قىلماي دەمسەن؟ (سەن ئۇلارغا ئۇزۇن سۈرە ئوقۇپ بەرگۈچە) ئەئلا، زۇھا ۋە ئىنفىتار سۈرىلىرىدەك قىسقا - قىسقا سۈرىلەرنى ئوقۇپ بەرسەڭ بولماسمىدى؟» دېدى. بۇ ھەدىسنى ئىمام بۇخارى ۋە مۇسلىممۇ رىۋايەت قىلغاندۇر. لېكىن، سۈرە ئىنفىتار ھەققىدە كەلگەن ھەدىسنى ئىمام نەسەئى رىۋايەت قىلغان.

پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنىڭ: «كىمكى قىيامەت كۈنىدە (بولىدىغان ئەھۋاللارنى) ئۆز كۆزى بىلەن كۆرگەندەك بولۇشنى ياقتۇرسا تەكۋىر، ئىنفىتار، ئىنشىقاق سۈرىلىرىنى ئوقۇسۇن» دېگەن (ئىبنى ئۆمەر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىنغان) ھەدىسى يۇقىرىدا بايان قىلىنىپ ئۆتتۈلدى.

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

إِذَا ٱلسَّمَآءُ ٱنفَطَرَتۡ ﴿١﴾ وَإِذَا ٱلۡكَوَاكِبُ ٱنتَثَرَتۡ ﴿٢﴾ وَإِذَا ٱلۡبِحَارُ فُجِّرَتۡ ﴿٣﴾ وَإِذَا ٱلۡقُبُورُ
بُعۡثِرَتۡ ﴿٤﴾ عَلِمَتۡ نَفۡسٞ مَّا قَدَّمَتۡ وَأَخَّرَتۡ ﴿٥﴾ يَٰٓأَيُّهَا ٱلۡإِنسَٰنُ مَا غَرَّكَ بِرَبِّكَ ٱلۡكَرِيمِ ﴿٦﴾
ٱلَّذِي خَلَقَكَ فَسَوَّىٰكَ فَعَدَلَكَ ﴿٧﴾ فِيٓ أَيِّ صُورَةٖ مَّا شَآءَ رَكَّبَكَ ﴿٨﴾ كَلَّا بَلۡ تُكَذِّبُونَ بِٱلدِّينِ ﴿٩﴾
وَإِنَّ عَلَيۡكُمۡ لَحَٰفِظِينَ ﴿١٠﴾ كِرَامٗا كَٰتِبِينَ ﴿١١﴾ يَعۡلَمُونَ مَا تَفۡعَلُونَ ﴿١٢﴾

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان اللە نىڭ ئىسمى بىلەن باشلايمەن

ئاسمان يېرىلغان چاغدا[1]. يۇلتۇزلار تۆكۈلگەن چاغدا[2]. دېڭىزلار بىر - بىرىگە قوشۇلغان
چاغدا[3]. قەبرىلەر ئاستى - ئۈستى قىلىنغان (يەنى ئۆلۈكلەر چىقىرىلغان) چاغدا[4]. ھەر ئادەم ئىلگىرى
- كېيىن قىلغان ئىشلىرىنىڭ ھەممىسىنى بىلىدۇ[5]. ئى ئىنسان! سېنى مەرھەمەتلىك پەرۋەردىگارىڭغا
ئاسىيلىق قىلىشقا نېمە ئالدىدى؟[6] . ئۇ سېنى ياراتتى، (ئەزالىرىڭنى) بېجىرىم، قامىتىڭنى تۈز
قىلدى[7]. سېنى ئۇ خالىغان شەكىلدە قۇراشتۇردى[8]. ھەرگىز ئۇنداق قىلماڭلار (يەنى اللەنىڭ كەرەمىگە
مەغرۇر بولماڭلار). (ئى مەككە كۇففارلىرى!) بەلكى سىلەر دىنىنى ئىنكار قىلىسىلەر[9]. ھالبۇكى
سىلەرنىڭ ئۈستۈڭلاردا سىلەرنى كۆزىتىپ تۇرغۇچى پەرىشتىلەر بار[10]. ئۇلار (اللەنىڭ دەرگاھىدا)

www.munber.org

ھۆرمەتلىك پەرىشتىلەر بولۇپ، (سىلەرنىڭ سۆزلىرىڭلارنى ۋە ئەمەللىرىڭلار)نى يېزىپ تۇرىدۇ﴾[11]. ﴿ئۇلار قىلمىشلىرىڭلارنى بىلىپ تۇرىدۇ﴾[12].

قىيامەت كۈنى يۈز بېرىدىغان ئىشلار توغرىسىدا

﴿**ئاسمان يېرىلغان چاغدا**﴾ الله تائالا بۇ ھەقتە مۇنداق دېدى: ﴿ئۇ كۈننىڭ (دەھشىتىدىن) ئاسمان يېرىلىدۇ﴾[1].

﴿**يۇلتۇزلار تۆكۈلگەن چاغدا**﴾ ﴿**دېڭىزلار بىر ـ بىرىگە قوشۇلغان چاغدا**﴾ ئەلى ئىبنى ئەبۇتەلھە ئىبنى ئابباسنىڭ بۇ ئايەتنىڭ مەنىسى: الله تائالا دېڭىزلارنى يېرىپ بىر ـ بىرىنى قوشۇۋېتىدۇ، دېگەنلىك بولىدۇ دېگەنلىكىنى رىۋايەت قىلدى. ھەسەن بۇ ئايەتنىڭ مەنىسى: الله تائالا دېڭىزلارنى يېرىپ بىر ـ بىرىنى قوشۇۋېتىدۇ. شۇنىڭ بىلەن دېڭىزلارنىڭ سۈيى يوقۇلۇپ كېتىدۇ، دېگەنلىك بولىدۇ دېدى. قەتادە بۇ ئايەتنىڭ مەنىسى: دېڭىزنىڭ تاتلىق سۈيى بىلەن تۇزلۇق سۈيى بىر ـ بىرىگە ئارىلىشىپ كېتىدۇ دېگەنلىك بولىدۇ، دېدى.

﴿**قەبرىلەر ئاستى ـ ئۈستى قىلىنغان (يەنى ئۆلۈكلەر چىقىرىلغان) چاغدا. ھەر ئادەم ئىلگىرى ـ كېيىن قىلغان ئىشلىرىنىڭ ھەممىسىنى بىلىدۇ**﴾ يەنى يۇقىرىدا بايان قىلىنىپ ئۆتۈلگەن ئىشلار يۈز بەرگەندە، ئىنسان ئۆزى قىلغان ھەممە قىلمىشلىرىنى بىلىدۇ.

الله تائالانى ئۇنتۇپ قېلىشنىڭ ئىنسانغا لايىق ئەمەسلىكى توغرىسىدا

﴿**ئى ئىنسان! سېنى مەرھەمەتلىك پەرۋەردىگارىڭغا ئاسىيلىق قىلىشقا نېمە ئالدىدى؟**﴾ بۇ تەھدىتتۇر. بۇ كىشىلەر گۇمان قىلغاندەك، الله تائالا: ﴿**ئى ئىنسان! سېنى مەرھەمەتلىك پەرۋەردىگارىڭغا ئاسىيلىق قىلىشقا نېمە ئالدىدى**﴾ دېسە، بىرى قوپۇپ: ئۇنى ئۇنىڭ ھۆرمەتلىك بولغانلىقى ئالدىدى، دەپ جاۋاب بېرىشى ئۈچۈن (الله تائالا ئۇنىڭ مۇشۇ) جاۋابنى بېرىشكە باشلاپ قويغانلىقى ئەمەستۇر. بۇ ئايەتنىڭ مەنىسى: ئى ئىنسان! سېنى ئۇ كېرەملىك، ئۇلۇغ پەرۋەردىگارىڭغا ئاسىيلىق قىلىشقا ۋە ئۇنىڭ ئالدىدا لايىق بولمايدىغان ئىشلارنى قىلىشقا نېمە ئالداپ كەتتى دېگەنلىك بولىدۇ. بۇ ھەقتە ھەدىس قۇددىسىدا الله تائالانىڭ مۇنداق دېگەنلىكى كەلدى: «الله تائالا قىيامەت كۈنى: ئى ئىنسان! ماڭا (ئاسىيلىق قىلىشقا) سېنى نېمە ئالدىدى؟ ئى ئىنسان! پەيغەمبەرلەرگە قانداق جاۋاب قايتۇردۇڭ، دەيدۇ».

بەغەۋى كەلبىي ۋە مۇقاتىللارنىڭ مۇنداق دېگەنلىكىنى رىۋايەت قىلىدۇ. الله تائالا: ﴿**سېنى مەرھەمەتلىك پەرۋەردىگارىڭغا ئاسىيلىق قىلىشقا نېمە ئالدىدى؟**﴾ دېگەن ئايىتىنى پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنى ئۇرغان لېكىن ۋەزىيەت كەسكىن بولغانلىقى ئۈچۈن جازالانمىغان ئەسۋەد ئىبنى شۇرەيق ھەققىدە چۈشۈرگەن.[2]

﴿**ئۇ سېنى ياراتتى، (ئەزالىرىڭنى) بېجىرىم، قامىتىڭنى تۈز قىلدى**﴾ يەنى سېنى (ئەزالىرىڭنى) بېجىرىم ۋە قامىتىڭنى تۈز قىلىپ، ئەڭ چىرايلىق سۆلەت ۋە شەكىلدە ياراتقان پەرۋەردىگارىڭغا (ئاسىيلىق قىلىشقا) سېنى نېمە ئالدىدى؟

---

[1] سۈرە مۇززەممىل 18 ـ ئايەتنىڭ بىر قىسمى.
[2] بۇ ئەسەر ئاساسى يوق توقۇلما بىر ئەسەردۇر.

www.munber.org

ئىمام ئەھمەد بۇسرا ئىبنى جەھھاشى قۇرەيشىنىڭ مۇنداق دېگەنلىكىنى رىۋايەت قىلىدۇ: پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بىر كۈنى ئالقىنىغا تۈكۈرۈپ، ئۇنىڭغا بىر بارمىقىنى قويۇپ تۇرۇپ: «اﷲ تائالا: ئى ئىنسان! مەن سېنى مۇشۇنچىلىك بىر نەرسىدىن ياراتقان تۇرسام، قاندۇقمۇ سەن مېنى ئاجىز ھالەتكە چۈشۈرەلەيسەن؟ (ئەزالىرىڭنى) بېجىرىم ۋە قامىتىڭنى تۈز ياراتسام، كىيىملەرنى كىيىپ (بىر گۈزەل شەكىلدە) ماڭىسەن. زېمىن ساڭا بويسۇندۇرۇلۇپ بېرىلدى. (مال ـ دۇنيا) توپلىدىڭ ۋە (لېكىن ئۇنىڭ سەدىقىسىنى) بەرمىدىڭ. جېنىڭ بوغۇزىڭغا كەلگەندە، سەدىقە قىلىمەن دەيسەن. (بۇ چاغدا) سەدىقىنىڭ ۋاقتى قەيەردە تۇرۇپتۇ؟ دەيدۇ» دېدى. بۇ ھەدىسنى ئىبنى ماجەمۇ مۇشۇنىڭدەك رىۋايەت قىلدى.

﴿سېنى ئۇ خالىغان شەكىلدە قۇراشتۇردى﴾ مۇجاھىد: ئىنسان مەيلى ئاتىسىغا، يا ئانىسىغا، يا ئانا تەرەپتىن يا دادا تەرەپتىن بولغان تاغىسىغا ئوخشاپ قالسۇن، اﷲ تائالا ئۇنى ئۆزى خالىغان شەكىلدە قۇراشتۇردى، دېدى. ئىمام بۇخارى ۋە مۇسلىم ئەبۇھۇرەيرەنىڭ مۇنداق دېگەنلىكىنى رىۋايەت قىلىدۇ: بىر كىشى (پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ قېشىغا كېلىپ ئۇنىڭغا): ئى اﷲ نىڭ پەيغەمبىرى! ئايالىم قارا بالىدىن بىرنى تۇغدى، دېدى[1]. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام: «سېنىڭ تۆگەڭ بارمۇ؟» دېدى. ئۇ كىشى: ھەئە بار، دېدى. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام: «ئۇنىڭ رەڭگى قانداق؟» دېدى. ئۇ كىشى: قىزىل، دېدى. پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام: «ئۇنىڭدا بوز رەڭمۇ بارمۇ؟» دېدى. ئۇ كىشى: بار، دېدى. پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام: «ئۇنىڭغا بۇ رەڭ قەيەردىن كەلدى؟» دېدى. ئۇ كىشى: ئۇ ئەسلىنى تارتقان بولۇشى مۇمكىن، دېدى. پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام: «بۇ بالاڭمۇ ئەسلىنى تارتقان بولۇشى مۇمكىن» دېدى.

ئالدىنىپ كېتىشنىڭ سەۋەبى ۋە پەرىشتىلەرنىڭ ئىنسانلارنىڭ قىلمىشلىرىنى خاتىرىلەپ تۇرىدىغانلىقىنى ئاگاھلاندۇرۇش توغرىسىدا

﴿ھەرگىز ئۇنداق قىلماڭلار (يەنى اللەنىڭ كەرەمىگە مەغرۇر بولماڭلار). (ئى مەككە كۇففارلىرى!) بەلكى سىلەر دىننى ئىنكار قىلىسىلەر﴾ يەنى سىلەرنى اﷲ تائالانىڭ ئالدىدا يامان ئىشلارنى قىلىشىڭلارغا ئېلىپ بارغان نەرسە بولسا، قىيامەت كۈنىدە قايتا تىرىلىشنى، جازا ۋە ھېسابلارنىڭ بولىدىغانلىقىنى ئىنكار قىلىشىڭلارغا ئورۇنلىشۋالغانلىقىدۇر.

﴿ھالبۇكى سىلەرنىڭ ئۈستۈڭلاردا سىلەرنى كۆزىتىپ تۇرغۇچى پەرىشتىلەر بار. ئۇلار (اللەنىڭ دەرگاھىدا) ھۆرمەتلىك پەرىشتىلەر بولۇپ، (سىلەرنىڭ سۆزلىرىڭلارنى ۋە ئەمەللىرىڭلار) نى يېزىپ تۇرىدۇ. ئۇلار قىلمىشلىرىڭلارنى بىلىپ تۇرىدۇ﴾ يەنى ئۈستۈڭلاردا سىلەرنى ساقلايدىغان ھۆرمەتلىك، ئۇلۇغ پەرىشتىلەر بار. ئۇنداق بولغان ئىكەن، سىلەر ئۇلارنىڭ ئالدىدا يامان ئىشلارنى قىلماڭلار. چۈنكى، ئۇلار سىلەرنىڭ قىلغان ھەممە ئىشلىرىڭلارنى خاتىرىلەپ تۇرىدۇ.

* * * * * * *

[1] يەنى ئۇ كىشى ئۆزى ئاق تەنلىك تۇرۇپ بالىسى قارا تەنلىك بولۇپ تۇغۇلغاچقا، ئۇ بالىنىڭ ئۆزىنىڭ بالىسى ئىكەنلىكىدىن گۇمانلىنىپ پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامدىن يۇقىرىقىدەك سوئالنى سورايدۇ.

www.munber.org

إِنَّ ٱلْأَبْرَارَ لَفِى نَعِيمٍ ﴿١٣﴾ وَإِنَّ ٱلْفُجَّارَ لَفِى جَحِيمٍ ﴿١٤﴾ يَصْلَوْنَهَا يَوْمَ ٱلدِّينِ ﴿١٥﴾ وَمَا هُمْ عَنْهَا بِغَآئِبِينَ ﴿١٦﴾ وَمَآ أَدْرَىٰكَ مَا يَوْمُ ٱلدِّينِ ﴿١٧﴾ ثُمَّ مَآ أَدْرَىٰكَ مَا يَوْمُ ٱلدِّينِ ﴿١٨﴾ يَوْمَ لَا تَمْلِكُ نَفْسٌ لِّنَفْسٍ شَيْـًٔا ۖ وَٱلْأَمْرُ يَوْمَئِذٍ لِّلَّهِ ﴿١٩﴾

مۆمىنلەر شەك ـ شۈبھىسىز جەننەتتە بولىدۇ﴿13﴾. كاپىرلار شەك ـ شۈبھىسىز دوزاختا بولىدۇ﴿14﴾. ئۇلار قىيامەت كۈنى دوزاخقا كىرىدۇ﴿15﴾. ئۇلار ھەرگىز دوزاختىن ئايرىلمايدۇ﴿16﴾. قىيامەت كۈنىنىڭ (دەھشەتلىكلىكىنىڭ) قانداقلىقىنى قانداق بىلەلەيسەن؟﴿17﴾. قىيامەت كۈنىنىڭ (دەھشەتلىكلىكىنىڭ) قانداقلىقىنى قانداق بىلەلەيسەن؟﴿18﴾. ئۇ كۈندە بىر ئادەمنىڭ يەنە بىر ئادەمگە ياردەم بېرىشى قولىدىن كەلمەيدۇ، بۇ كۈندە ھۆكۈم اللهغا خاستۇر﴿19﴾.

ياخشى كىشلەرنى مۇكاپاتلاش ۋە يامان كىشلەرنى جازالاش توغرىسىدا

﴿مۆمىنلەر شەك ـ شۈبھىسىز جەننەتتە بولىدۇ. كاپىرلار شەك ـ شۈبھىسىز دوزاختا بولىدۇ﴾ يەنى الله تائالا بۇ ئايەتتە الله تائالاغا بويسۇنغان ۋە گۇناھ بولىدىغان ئىشلارنى قىلمىغان ئادەملەرنىڭ جەننەتتە بولىدىغانلىقىدىن ۋە يامان ئىشلارنى قىلغانلارنىڭ دوزاختا بولىدىغانلىقىدىن خەۋەر بېرىپ، ئۇلارنىڭ مەڭگۈ داۋاملىشىدىغان ئازابنىڭ ئىچىدە تۇرىدىغانلىقىنى بايان قىلدى. شۇڭا الله تائالا مۇنداق دېدى: **﴿ئۇلار قىيامەت كۈنى دوزاخقا كىرىدۇ﴾.**

﴿ئۇلار ھەرگىز دوزاختىن ئايرىلمايدۇ﴾ يەنى ئۇلار ئازابتىن ئازراقمۇ ئايرىلمايدۇ. ئۇلاردىن ئازاب يەڭگىللىتىلمەيدۇ. ھەمدە ئۇلارنىڭ بىر كۈن بولسىمۇ ئۆزلىرىنىڭ جانلىرىنى ئېلىشنى ۋە ئۆزلىرىنى راھەتكە چىقىرىپ قويۇشنى ئۈمىد قىلىپ الله تائالادىن سورىغان تەلەپلىرىگە قارىتا ئۇلارغا ھېچقانداق جاۋاب قايتۇرۇلمايدۇ.

﴿قىيامەت كۈنىنىڭ (دەھشەتلىكلىكىنىڭ) قانداقلىقىنى قانداق بىلەلەيسەن؟﴾ بۇ قىيامەت كۈنىنىڭ ئىشىنىڭ بەك ئېغىرلىقىنى كۆرسىتىدۇ. ئاندىن الله تائالا ئۇ كۈنىنىڭ شۇنداق كۈن ئىكەنلىكىنى تەكىتلەپ مۇنداق دېدى: **﴿قىيامەت كۈنىنىڭ (دەھشەتلىكلىكىنىڭ) قانداقلىقىنى قانداق بىلەلەيسەن؟﴾** ئاندىن الله تائالا ئۇ كۈنىنىڭ قانداق كۈن ئىكەنلىكىنى ئوچۇق بايان قىلىپ مۇنداق دېدى: **﴿ئۇ كۈندە بىر ئادەمنىڭ يەنە بىر ئادەمگە ياردەم بېرىشى قولىدىن كەلمەيدۇ﴾** يەنى ئۇ كۈندە الله تائالا خالاپ ۋە رازى بولۇپ (پايدا يەتكۈزۈشكە) رۇخسەت بەرگەن كىشىدىن باشقا بىر ئادەم يەنە بىر ئادەمگە پايدا يەتكۈزەلمەيدۇ ۋە ئۇلارنى ئۇلار چۈشۈپ قالغان يامان ئەھۋالدىن قۇتۇلدۇرۇپ چىقالمايدۇ.

بۇ ھەقتە پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام ئۆزىنىڭ جەمەتىگە مۇنداق دېدى: «ئى ھاشىم جەمەتى! سىلەر ئۆزەڭلەرنى دوزاختىن قۇتۇلدۇرۇڭلار. مەن الله تائالانىڭ ئالدىدا سىلەر ئۈچۈن ھېچقانداق نەرسىگە ئىگە بولالمايمەن». مۇشۇ مەزمۇنغا مۇناسىۋەتلىك بايانلار سۈرە شۇئەرانىڭ تەپسىرىدە سۆزلىنىپ ئۆتۈلدى.

شۇڭا الله تائالا مۇنداق دېدى: **﴿بۇ كۈندە ھۆكۈم اللهغا خاستۇر﴾** بۇ ھەقتە الله تائالا مۇنداق دەيدۇ: ﴿بۈگۈن پادىشاھلىق كىمگە خاس؟ غالىب بىر اللهغا خاستۇر﴾[1] ﴿پادىشاھلىق بۇ كۈندە مەرھەمەتلىك الله

---

[1] سۈرە غافىر 16 ـ ئايەتنىڭ بىر قىسمى.

www.munber.org

غا خاستۇر﴾[1] ﴿(الله) قىيامەت كۈنىنىڭ ئىگىسىدۇر﴾[2] قەتادە الله تائالانىڭ: **﴿ئۇ كۈندە بىر ئادەمنىڭ يەنە بىر ئادەمگە ياردەم بېرىشى قولىدىن كەلمەيدۇ، بۇ كۈندە ھۆكۈم اللەغا خاستۇر﴾** دېگەن ئايىتىنىڭ مەنىسى ھەققىدە: بۈگۈنمۇ پۈتۈن ھۆكۈم الله تائالاغا خاستۇر. ئۇ كۈندىمۇ ھېچ كىم (ئۇ كۈندىكى ھۆكۈملەرنى الله تائالادىن تالىشالمايدۇ، دېدى.

الله تائالاغا شۈكۈرلەر بولسۇن. شۇنىڭ بىلەن سۈرە ئىنفىتارنىڭ تەپسىرى تۈگىدى.

---

[1] سۈرە فۇرقان 26 ـ ئايەتنىڭ بىر قىسمى.
[2] سۈرە فاتىھە 4 ـ ئايەت.

www.munber.org